

Osmanly goşunynda gulluk eden wenesuelaly ofiser: Nogales beg

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Osmanly goşunynda gulluk eden wenesuelaly ofiser: Nogales beg

OSMANLI ORDUSUNDA BİR VENEZUELLALI; NOGALES BEY

I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Ordusu'nda askeri uzman olarak görev yapmış, ihtilâlcı bir ruh taşıyan asker, maceraperest ve seyyah Rafael de Nogales Mendez, 14 Ekim 1877'de Venezuela'nın San Cristobal şehrinde doğmuştur. Babası Pedro Felipe Indxauspe Cordero, annesi Maria Josefa Mendez Brito'dur.

İlk gençlik yıllarından itibaren savaş sanatı üzerine özel dersler almış ve ailesi tarafından eğitim görmesi için Almanya'ya gönderilmiştir. Çocukluğu Almanya'da geçmiş ve eğitiminin büyük kısmını orada tamamlamıştır. Bir süre sonra Barcelona ve Louvain üniversitelerinde, felsefe, edebiyat ve fen bilimleri okumuş, askeri eğitimini ise Belçika Kraliyet Harp Okulu'nda yapmıştır. On yedi yaşında, asteğmen rütbesiyle İspanyol ordusuna girmiş, 1898'de Amerika Birleşik Devletleri kuvvetlerine karşı savaşmıştır. Meksika Devrimi'ne katılmış; Nikaragua'da Sandinistlerin yanında, Venezüella'da diktatörlüğün karşısında yer almıştır.

1898 savaşı sonrasında bir süre Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan ve geçimini hayvancılık yaparak sağlayan Nogales, kumar masasında çıkan tartışma esnasında, bir cinayete karışması sonrasında bu ülkeden ayrılmıştır. 1903 yılında Çin'e gitmiş, Macao, Hong-Kong, Kore'de ve Port Arthur'da İngiliz casusları hesabına çalışarak Japonya yararına istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetlerinde bulunmuştur.

1914 yılında Birinci Dünya Savaşı çıktığında, öncelikle

Belçika ve Fransa'ya hizmet etmek istemişse de, iki ülke yetkililerinin, Nogales'in milliyetini değiştirmesini ya da yabancı lejyonunda görev yapmasını şart koşmaları üzerine, bu ülkeler nezdindeki teşebbüsleri bir netice vermemiştir. Aynı dönemde Bulgaristan'da Alman Ataşemiliteri olarak görev yapan, Binbaşı Von Der Goltz ile Türk Ortaelçisi Fethi Bey'le (Okyar) tanışan bu maceraperest subay, onların tavsiyeleri üzerine Osmanlı İmparatorluğuna gönderilen Alman askeri uzmanlarıyla birlikte 1915 yılının Ocak ayında İstanbul'a gelmiştir.

Nogales, üç hafta kadar başkentte kalmış aynı yılın Şubat ayı başında III. Ordu emrine atanmış ve 12 Şubat 1915 günü Haydarpaşa garından hareketle verdiği şeref sözü altında savaşmak üzere Doğu cephesine doğru yola çıkmıştır. Rafael de Nogales Mendez, geldiği tarihten 1919 yılına kadar, Osmanlı Ordusu'nda önce Yüzbaşı, daha sonra Binbaşı olarak görev yapmıştır.

Doğu cephesinde bulunduğu sırada Osmanlı vatandaşı Ermenilerin ihanetlerini ve gerek orduya, gerekse sivil halka verdikleri zararları yakından görmüş, başkaldıran Ermeni kuvvetlerine karşı on iki bin Osmanlı askerini sevk ve idare etmiştir. Rus ordusu ile çarpışma halinde olan ordudan firar eden Ermeni asker ve subaylarının düşman tarafına geçerek, Müslüman köylerini yakıp yıkmalarını ve ahaliyi katletmelerini de yapıtlarında anlatmıştır. Fakat hatıralarında yaptığı değerlendirmelerde "Resmî bir sıfatla Ermeni kıyım ve tehcirlerine tanıklık etmiş tek Hristiyan olarak vaziyetimin tuhaflığını uygun bir biçimde izah edebilirim." Şeklindeki beyanları ve Ermenilere yönelik sempatisi sebebiyle, Ermeni meselesinde Hristiyanlık hissine mağlup olarak, kitabını gerçeğe uymayan fikirlerle doldurması Türk yazarlarca eleştirilmiştir. Fakat yine hatıralarında "Tüm kusurlarına rağmen, Türkün, Şark'ın ilk asker ve centilmeni olduğuna hiçbir şüphe yok, Osmanlıların Nizami Ordusu Ermeni katliamlarında tamamen kabahatsizdir." Demek suretiyle de hakkındaki kanaatlerde ihtilafa sebep olmuştur.

Nogales, 1915 yılında atandığı Doğu cephesindeki vazifesi sonrasinda, 1917 yılında Güney cephesi 3. Süvari Tümeni emrine

verilmiştir. Osmanlı ülkesinde bulunduğu zaman zarfında Türkçe de öğrenmiş, imparatorluğun son dönemlerine tanık olmuş ve katıldığı muharebelerde özveriyle savaşmıştır. Bir Osmanlı gibi davranmış ve duygularını: “Hilal Altında Dört Yıl” adlı kitabında: “Bu çöl çocukları arasında, anlığım üzerinde bir hilalle oturuyordum. Yaşamın ilginç tesadüfleri sonucunda Mısır Sina’sında Osmanlıların son sancaktarı ve halifenin temsilcisi olmuştum” şeklinde ifade etmiştir. Kendi komutasındaki birlikler Sina bölgesini terk ederken, topraklarını kaybeden bir vatan evladı gibi üzülmüş ve o günü ise: “Bu emir karşısında itaat etmekten başka çare kalmıyordu, sınırı yüreğim burkularak geçtim.” şeklinde anlatan Rafael de Nogales Mendez, 1919 yılında Osmanlı Ordusundan istifa ederek memleketine geri dönmüş, hayatının diğer dönemlerinde Nikaragua, Panama, Amerika Birleşik Devletleri gibi, dünyanın değişik köşelerinde değişik serüvenler yaşamıştır. 1937 yılının 10 Temmuz günü altmış yaşında Panama’da hayata gözlerini yummuştur. Naaşı daha sonra ülkesi Venezuela’ya nakledilmiş ve burada defnedilmiştir.

İlginç kişiliğine, farklı dillerde yayımlanmış birçok kitabına rağmen yakın vakte kadar unutulmuş, hiç değilse ihmal edilmiş bu ismin en çok göze çarpan özelliği, 1. Dünya Savaşı’nda “Nogales Bey” adı altında Osmanlı Ordusu’nda savaşmış olmasıdır.

Emre GÜL.

■ Kaynaklar:

Dr. Mehmet Necati Kutlu, “Yeni Bilgiler Işığında Rafael de Nogales Mendez” Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 2004.

Kaymakam Hakkı, Rafael de Nögalis, Hilâl Altında Dört Sene ve Buna Ait Bir Cevap, İstanbul, 1931.

Özgür Gökmen, “Unutulmuş Bir Risaleyi Hatırlamak” Toplumsal Tarih Dergisi, s.143, 2005. Taryhy şahslar